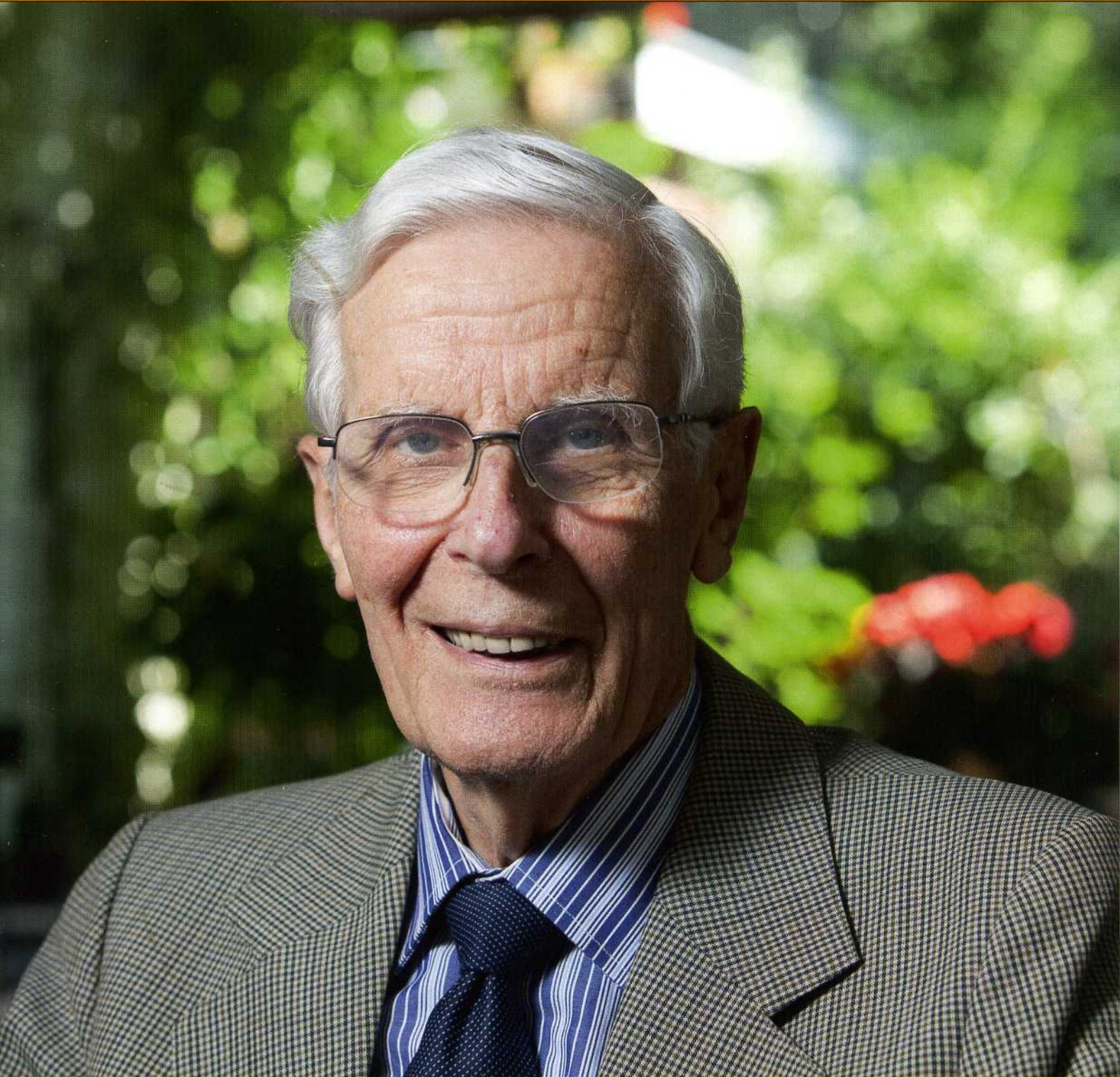

elkkwartaal

uitgegeven door de Evangelisch-Lutherse synode | jaargang 18, nr. 2 | juni 2018

Joop Boendermaker 1925-2018

KALME: communicatie in Europa

Vrouwen in de bijbel: hoe 'gewoon' is dat?

Ten geleide

Dat deze *Elkkwartaal* voor een groot deel in het teken staat van Joop Boendermaker zal niet verwonderen. Velen werkten met hem, vele bemoedigde en inspireerde hij. Enkelen daarvan schrijven in dit nummer, vanuit verschillend perspectief, over het leven van 'JPB' en hoe zij zich hem herinneren.

Ook voor ons, redactie, was zijn invloed stimulerend. Als zijn bijdrage voor het nieuwe nummer binnenkwam - steevast als eerste, ruim vóór de deadline - was het een feest die kopij te openen en erover met hem in contact te zijn. Over de liederen die hij koos, met nadruk op tekst én melodie, waarmee hij menigeen tot beter lezen en luisteren bracht en aandacht vroeg voor 'wat je werkelijk zingt'. Zo was hij ook een wegwijzer in het nieuwe Liedboek. De grote en enthousiaste deelname aan de recente

Liedboekdag zou hem goed hebben gedaan. Zijn laatste bijdrage voor *Elkkwartaal* - die hij per se nog wilde leveren - schreef hij vanuit zijn ziekenhuisbed. Met een ontroerend afscheidswaard aan zijn lezers.

Het verlies van deze nestor binnen de lutherse kerk is voelbaar op (inter)kerkelijk, luthers, theologisch, liturgisch, pastoraal én persoonlijk terrein. We gedenken hem met warmte en indachtig zijn 'ga vooral dóór', richten we ons verder op een optimale invulling van *Elkkwartaal*. 'Belangrijk werk', noemde Joop dat.

Zo voortzettend gaan we toch een nieuwe zomer in.

*Alma Evenhuis &
Ingeborg Kriegsman*

Inhoud

Meditatie: Luthers moed kan ons inspireren	3	In memoriam prof. dr. J.P. Boendermaker	16
Vrouwen in de Bijbel - hoe 'gewoon' is dat?	4	Enkhuizen, een kleine en positieve gemeente	18
KALME: communicatie in Europa	7	De Amsterdamse Augustanahof,	
Goede muziek op een goed instrument	8	hoe gaat het daar intussen?	20
5x visitatie: "We zijn geen bedrijf"	9	Nieuwe synodevoorzitter Saskia van Meggelen	21
Andreas Wöhle op bezoek in Ede	10	Luthers erfenis in de Nederlandse	
Oostwaarts, ruggespraak met de gemeente	11	protestantse kerkmuziek	23
Betrokken en bevlogen,		kriskraskort	24
in memoriam Johannes Pieter Boendermaker	12	Luther en zijn keurvorst: toegewijde schakers	26
Zing mijn ziel voor God uw Here	14		

Colofon

Elkkwartaal verschijnt vier keer per jaar en wordt gratis toegezonden aan degenen die ingeschreven staan in het register van Evangelisch-Lutherse leden in de Protestantse Kerk in Nederland. Overname van artikelen en foto's is toegestaan na overleg met de redactie en met vermelding van de uitgave van *Elkkwartaal* en vermelding van auteur en/of fotograaf.

Redactie

Alma Evenhuis (hoofdredacteur)
Ingeborg Kriegsman (hoofdredacteur)
Klaas Touwen (voorzitter)
Rien Sprong (secretaris)
Martje van der Heijden
Chris Eckel

Redactieadres:

Redactie Elkkwartaal
p/a Lingedijk 207
4163 LK Oosterwijk
redactie.elkkwartaal@gmail.com

Kopij volgend nummer

Inleveren voor 27 augustus 2018 bij
redactie.elkkwartaal@gmail.com

Giften

U kunt Elkkwartaal financieel steunen via
NL36INGB0002203600 t.n.v. PKN inzake
Elkkwartaal o.v.v. gift Elkkwartaal. De
Protestantse Kerk heeft een ANBI-status.

Adreswijzigingen of klachten over bezorging

Als u lid bent van een evangelisch-lutherse
gemeente: bij uw kerkenraad.
Als u alleen bent ingeschreven in het landelijke
lutherse ledenbestand óf als u geen lutheraan
bent:

Abonnementenadministratie

Dienstenorganisatie Protestantse Kerk in Neder-
land, Postbus 8504, 3503 RM Utrecht, e-mail:
abonnementen@protestantsekerk.nl, telefoon
(030) 880 18 80.

Website

Dit nummer en vorige nummers zijn te
raadplegen op www.protestantsekerk.nl onder
abonnementen.

Productie

Afdeling Communicatie en Fondsen-werving
Protestantse Kerk in Nederland.

Grafische verzorging

Ladenius Communicatie (vormgeving),
De Groot Drukkerij (drukkerwerk).

Bij de voorpagina

Joop Boendermaker (foto: Sjaak Verboom)

Luthers moed kan ons inspireren

Vorige week was ik een paar dagen in Rome. Een indrukwekkende stad, waar je van het ene historische hoogtepunt naar het andere wandelt. Gebouwen uit de Romeinse tijd zijn in goede staat bewaard gebleven. Het Pantheon, een kerk uit de tweede eeuw, is nog helemaal in tact. Rome is een oude stad waar Luther ook geweest is, waar hij van onder de indruk was, waar hij snel een tegenzin tegen kreeg.

Als toerist zie je de plekken waar je over gelezen hebt en dan kunnen die plaatsen zomaar een emotionele lading krijgen. De pracht en praal van de Sint Pieterskerk, wat zou Luther daar nu van gevonden hebben? Toen hij daar rondliep was deze basiliek in aanbouw, nu is hij klaar. Ik zag dat een bedelaar vriendelijk verwijderd werd door de politie, daar was Luther toen al boos over. Het was voor hem een stadsbezoek waar hij al jarenlang van gedroomd had, maar het bleek een droom waaruit hij door zijn kritische blik snel wakker werd geschud. Luther was te voet naar Rome gekomen, het was voor hem een pelgrimstocht, een tocht waarvan hij met een ander gevoel terugkwam dan hij had verwacht. Voor mij als toerist is Rome een stad die het verleden tastbaar maakt, een stad die veel indruk maakt, maar ook gewoon een stad waar ze heerlijke ijsjes verkopen.

Deze bewogen Rome-ervaring heeft Luther vast later ook geholpen toen hij besloot dat het tijd werd om de gang van zaken in de kerk ter discussie te stellen. Hij vond het nodig zich uit te spreken en stak zijn nek uit toen hij zijn stellingen naar buiten bracht. Hij

wilde een discussie op gang brengen, maar in de praktijk stond hij op tegen Rome. Daar was veel moed voor nodig. Hij had ook kunnen kiezen voor een leven zonder al te veel complicaties. Gewoon zijn werk doen en verder geen gedoe, maar dat kon hij niet. Hij

Sint Pieter (foto: Marlies Dorhout-Kuijvenhoven)

zag dat dingen niet goed gingen en hij moest daar wat aan doen. Dat was ongelooflijk dapper. Opstaan voor wat hij juist vond, ook al moest hij daar grote offers voor brengen. Het paste wel bij hem, hij had tenslotte al vaker in zijn leven weerstand overwonnen. Hij had al moed moeten

tonen om priester te kunnen worden. Zijn vader had andere plannen voor hem gehad en toch koos hij ervoor om zijn roeping te volgen. Door zich kritisch op te stellen ten opzichte van de kerkelijke machthebbers in Rome, zette hij die roeping op het spel en zelfs meer dan dat: zijn leven. Hij stond voor zijn visie en idealen, hij kon niet anders, maar dat was tegelijkertijd heel dapper.

Door die moed kunnen wij ons misschien laten inspireren. Die moed hebben wij vandaag de dag ook nodig. In onze tijd zijn veel lutherse gemeenten erg klein geworden en daarbij lopen we tegen problemen aan van een tekort aan menskracht of financiële middelen. Dan kan het nodig zijn dat je keuzes moet maken die pijn doen. Kleine gemeenten moeten soms grote stappen zetten.

Er is lef voor nodig om over de toekomst na te denken. Er kan moed voor nodig zijn om jezelf bepaalde vragen te stellen. Voor wie zijn wij kerk? Wat betekent het om kerk te zijn? Hoe blijf je enthousiast, ondanks de zorgen over de toekomst? Dat zijn vragen die tijd en moed nodig hebben om als gemeente samen over na te denken.

Luther koos niet de gemakkelijkste weg, hij deed de dingen niet omdat hij dat nu eenmaal zo gewend was. Hij keek altijd naar wat het evangelie hem te vertellen had, wat God van hem wilde. Hoe hij gestalte aan zijn roeping kon geven. Daarbij gaf zijn bezoek aan Rome mogelijk een beslissende wending.

*Jantina de Ruiter
predikant lutherse gemeente Enkhuizen*

